

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Warszawie

Oddziałowe Biuro Badań Historycznych w Warszawie
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania
Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zaprasza na konferencję naukową

Epistolografia w Polsce Ludowej (1945–1989)

List i jego pochodne w systemie
politycznym, społecznym, gospodarczym
i kulturalnym państwa

Konferencja odbędzie się
w dniach 16–17 maja 2019 r.

Przystanek Historia
Centrum Edukacyjne IPN
im. Janusza Kurtyki
Marszałkowska 21/25, Warszawa

program konferencji

16 maja | czwartek

9.00–9.10 Rozpoczęcie konferencji

9.10–10.50 Sesja I:

KOESPONDENCJA W DZIAŁALNOŚCI APARATU WŁADZY I TAJNEJ POLICJI POLITYCZNEJ

dr Sebastian Drabik

Rola korespondencji w działalności partii. Biuro Listów
w strukturze KW PZPR na przykładzie Krakowa
(1955–1975)

dr Zbigniew Bereszyński

(Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu)
Korespondencja pocztowa jako obiekt zainteresowania
Służby Bezpieczeństwa a walka z przejawami postaw
proniemieckich wśród rdzennej ludności Górnego Śląska
(1957–1989)

dr Bartłomiej Noszczak

(OBBH IPN w Warszawie)
Wojna na słowa. Rola korespondencji w apogeum
milenijnego konfliktu państwa z Kościołem katolickim
w Polsce (1966 r.)

dr Monika Komaniecka-Łyp

(OBBH IPN w Krakowie)
Perlustracja korespondencji jako sposób wykrywania przez
SB potencjalnej i faktycznej działalności wywiadowczej
państw zachodnich w PRL w latach sześćdziesiątych
i siedemdziesiątych

dr Sebastian Ligarski

(OBBH IPN w Szczecinie)
„Mój Drogi Teodorku”. Listy ks. Romana Gradolewskiego
(TW „Władka”) do kpt. Teodora Okwieta (1962–1973)

10.50–11.10 | Pytania do prelegentów/dyskusja

11.10–11.20 | Przerwa na kawę

11.20–17.10 | Sesja II:

KOESPONDENCJA JAKO ŹRÓDŁO DO BADAŃ ŻYCIA SPOŁECZNO-POLITYCZNEGO, KULTURALNEGO I NAUKOWEGO PRL (CZĘŚĆ 1–3)

11.20–13.00 | CZĘŚĆ 1

dr Tomasz Łabuszewski

(OBBH IPN w Warszawie)
Grypsy członków konspiracji niepodległościowej
– listy donikąd? – korespondencja pomiędzy dwoma
światami – jej wartość historyczna czy tylko emocjonalna?

Waldemar Borzestowski

(Wydział Historyczny, Uniwersytet Gdański)
Rzeczywistość powojennego Gdańska z lat 1945–1947
na podstawie raportów konduktorskich pracowników
Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego i Międzykomunalnego
Zakładu Komunikacyjnego Gdańsk–Gdynia

dr hab. Jakub Isański

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
Świadectwa wojennego i powojennego bezprawia w listach –
opisach pamiętnikarskich pionierów na Ziemiach Zachodnich

dr Anna Maria Adamus

(OBEN IPN w Warszawie)
Papierowa protekcja. Listy do wicepremiera Władysława
Gomułki od osób, które podawały się za jego krewnych
– analiza źródłoznawcza (1947–1948)

prof. dr hab. Leszek Zygnier

(Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie)
Między teologią a polityką. Listy pasterskie z okresu stalinow-
skiego jako forma komunikacji biskupa/biskupów z wiernymi
w systemie totalitarnym (przykład diecezji płockiej)

13.00–13.20 | Pytania do prelegentów/dyskusja

13.20–13.50 | Przerwa

13.50–15.30 | CZĘŚĆ 2

Piotr Budzyński

(Uniwersytet Łódzki)
Korespondencja pracowników naukowych jako źródło do
badań nad problematyką stalinizacji środowiska akademickiego

Piotr Pasisz

(Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
Korespondencja jako źródło do badań z zakresu historii
historiografii na przykładzie biografii intelektualnej
Celiny Bobińskiej

dr Beata Bolesławka-Lewandowska

(Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa)
Korespondencja Zygmunta Mycielskiego jako źródło
do badań nad życiem kulturalno-politycznym Polski
po 1945 r.

dr Małgorzata Sieradz

(Instytut Sztuki, Polska Akademia Nauk)
Muzykologia polska w latach 1945–1956 w przekazach
głównych przedstawicieli środowiska (na podstawie
zachowanych źródeł epistolarnych)

dr Anna Maria Jackowska

Funkcjonowanie polskich placówek dyplomatycznych
we Francji w świetle wytworzonej przez nie korespondencji
w latach 1945–1989

15.30–15.50 | Pytania do prelegentów/dyskusja

15.50–16.00 | Przerwa na kawę

16.00–17.00 | CZĘŚĆ 3

dr hab. Monika Siama-Salmon

(Université de Lille)
List jako forma kontestacji systemu społeczno-politycznego
PRL przez Polonię z północnej Francji (1945–1989)

dr Anna Młynarczyk-Tomczyk

(Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
Wielka katechizacja Narodu „w poczuciu obowiązku wobec
Boga i wobec Ojczyzny”. Listy Pasterskie Episkopatu Polski
z okresu Wielkiej Nowenny i Milenium Chrztu Polski
(1957–1966/1967)

dr Jan Olszek

(Biuro Badań Historycznych IPN / Instytut Studiów Politycznych PAN)
Badacz w gąszczu szyfrów i pseudonimów. Konspiracyjna
korespondencja jako źródło historyczne na przykładzie
materiałów z Archiwum Wiktora Kulerskiego

Kamil Kartasiński

(Uniwersytet Śląski, Muzeum w Gliwicach)

„U mnie wszystko dobrze” – listy żołnierza LWP do rodziców jako przykład postrzegania otaczającej rzeczywistości i zapis egzystencji z początku lat osiemdziesiątych (1982–1984)

17.00–17.20 | Pytania do prelegentów/dyskusja

17 maja | piątek

9.00–10.40 | Sesja I:

LISTY DO CZASOPISM

dr Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk

(Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł Archiwum IPN w Warszawie)

Charakter oraz treść listów do redakcji publikowanych na łamach prasy Ligi Kobiet w latach 1946–1956

Filip Gończyński-Jussis

Biuro poszukiwań, trybuna propagandy, giełda części zamiennych. Listy od czytelników publikowane w tygodniku Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej „Przyjaźń” w latach 1949–1989

Maciej Kaproń

Propagandowe wykorzystanie w „Żołnierzu Wolności” listów z polskich szkół, zakładów pracy i organizacji do Żołnierzy Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej stacjonujących na Bliskim Wschodzie w latach 1973–1979

Andrzej Władysław Kaczorowski

Listy do „Słowa Powszechnego” w mojej praktyce dziennikarskiej (1976–1989)

Piotr Juchowski

(Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego)

Aspekt polityczny listów od czytelników do redakcji „Gazety Krakowskiej” oraz tygodnika „Rzeczywistość”: wrzesień 1980–grudzień 1981. Studium porównawcze

10.40–11.00 | Pytania do prelegentów/dyskusja

11.00–11.10 | Przerwa na kawę

11.10–15.00 | Sesja II:

LISTY JAKO SKARGI, PROTESTY, PETYCJE I INTERWENCJE (CZĘŚĆ 1–2)

11.10–12.30 | CZĘŚĆ 1

dr Daniel Gucewicz

(OBBH IPN w Gdańsku)

Petycje wiernych do władz państwowych w sprawach budownictwa sakralnego w Gdańsku 1945–1990

dr Łucja Marek

(OBBH IPN w Krakowie)

„Skarga i protest” – anonimowy list w obronie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1965 r.

Maria Konieczna

(OBUWiM w Krakowie,

Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II w Krakowie)

Mieszkaniec Nowej Huty w proteście wobec peerelowskiej rzeczywistości lat siedemdziesiątych – sprawa operacyjnego rozpracowania o kryptonimie „Renegat”

prof. dr hab. Krzysztof Tarka

(Instytut Historii, Uniwersytet Opolski)

Listy otwarte Jędrzeja Giertycha do społeczeństwa w kraju (1976, 1982, 1987)

12.30–12.50 | Pytania do prelegentów/dyskusja

12.50–13.20 | Przerwa

13.20–14.40 | CZĘŚĆ 2

Paweł Fiktus

(Uniwersytet Wrocławski/Wyższa Szkoła Prawa we Wrocławiu)

Analiza skarg kierowanych do Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej we Wrocławiu w latach 1985–1989

dr Bożena Witowicz

(Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie)

Listy obywateli do władz PRL związane z postacią ks. Jerzego Popiełuszki, jego śmiercią, dochodzeniem w sprawie i procesem toruńskim

Piotr Syczak

(Wydział Historyczny, Uniwersytet Gdański)

Skargi i zażalenia z województwa gdańskiego do Najwyższej Izby Kontroli o Gdańsk oraz Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej w latach 1985–1989

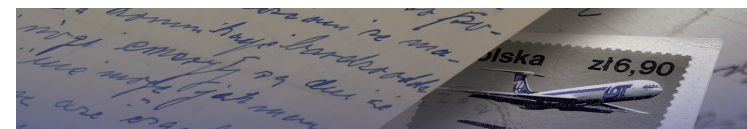
dr Michał Przeperski

(Biuro Badań Historycznych IPN)

Prześlana anomia. Listy do instancji partyjnych i rządu w latach 1988–1989

14.40–15.00 | Pytania do prelegentów/dyskusja

15.00 | Zakończenie konferencji

Celem konferencji naukowej „Epistolografia w Polsce Ludowej (1945–1989). List i jego pochodne w systemie politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym państwa” jest próba odpowiedzi na pytanie, jaką rolę odgrywały w obiegu informacyjnym ówczesnej Polski korespondencja i jej pochodne oraz w jaki sposób, w jakim zakresie i na ile skutecznie – mimo wszystkich związanych z tym ograniczeń systemowych – wpływały na tamtą rzeczywistość polityczną, społeczną, gospodarczą i kulturalną. Czy mogły ją kształtować w sposób podobny do nowożytnych – cyfrowych narzędzi komunikacji?

PATRONAT MEDIALNY

zaproszenie na konferencję

Epistolografia w Polsce Ludowej (1945–1989)

List i jego pochodne w systemie
politycznym, społecznym, gospodarczym
i kulturalnym państwa

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Warszawie